

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń
Społecznych
Dyrektor
Eliza Wiśniewska

Warszawa, dnia 2026-01-19
DUS-II.055.52.2025.MDe

Wnosząca petycję:

Szanowna Pani,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z Pani petycją w sprawie emerytur osób urodzonych w latach innych niż rok 1953, zawierającą żądanie zmiany w projekcie ustawy (numer projektu w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD204) daty granicznej, do której należało złożyć wniosek o przyznanie emerytury wcześniejszej z dnia 6 czerwca 2012 r. na dzień 1 stycznia 2013 r., a także uwzględnienie w projektowanych przepisach waloryzacji kapitału początkowego i składek na koncie ubezpieczonego w okresie pobierania emerytury wcześniejszej, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wychodząc naprzeciw oczekiwaniom osób występujących do resortu z prośbą o rozwiązanie sytuacji prawnej emerytów z roczników innych niż rok 1953, przygotowało projekt ustawy umożliwiającej ustalenie wysokości emerytury powszechnej bez pomniejszania podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, opierając się na orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego.

W dniu 6 czerwca 2012 r. została ogłoszona w Dzienniku Ustaw ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, wprowadzająca do polskiego systemu emerytalnego art. 25 ust. 1b, nakazujący pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury powszechnej o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych. Należy zatem przyjąć, że osoby, które po 6 czerwca 2012 r. występowały w wnioskiem o emeryturę wcześniejszą, wiedziały bądź powinny wiedzieć, że ich przyszła emerytura powszechna zostanie pomniejszona o sumę kwot pobranych przez nie emerytur wcześniejszych. Na zagadnienie to zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 8 marca 2023 r., sygn. akt I USKP 54/22, wydanym w sprawie mężczyzny urodzonego w roku 1952, który od dnia 13 czerwca 2012 r. przeszedł na emeryturę wcześniejszą, natomiast po osiągnięciu powszechnego wieku

emerytalnego w dniu 17 stycznia 2018 r. złożył wniosek o emeryturę powszechną. Dlatego też podstawa obliczenia tej emerytury została pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. SN stwierdził, że skoro skarżący złożył wniosek o emeryturę wcześniejszą w dniu 15 czerwca 2012 r., zaś nabył do niej prawo na mocy decyzji organu rentowego wydanej 24 sierpnia 2012 r. od dnia 13 czerwca 2012 r., natomiast ustawa ogłoszona została 6 czerwca 2012 r., to miał możliwość zapoznania się ze zmianami ustawowymi i posiadał wystarczający czas, aby zapoznać się z nowym prawem. W ocenie SN nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy fakt czy skarżący posiadał wiedzę o zmianach ustawowych, istotna jest bowiem obiektywna możliwość zapoznania się z niekorzystnymi dla jednostki zmianami przepisów. SN podkreślił jednocześnie, że kobiety z rocznika 1953, przechodząc w roku 2008 na emeryturę wcześniejszą, były w zupełnie innej sytuacji. Nie miały i nie mogły mieć świadomości co do skutków prawnych, jakie może wywołać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej pobieranie wcześniejszej emerytury. Nie miały możliwości zmiany konsekwencji decyzji podjętych w roku 2008. Skarżący mógł natomiast niekorzystnej sytuacji uniknąć. Miał bowiem możliwość nieubiegania się o wcześniejszą emeryturę, która jest przywilejem, nie zaś obowiązkiem.

W tym miejscu należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w swoim orzeczeniu z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt P 20/16, dotyczącym kobiet z rocznika 1953, zaznaczył wyraźnie, że nie kwestionuje możliwości stosowania mechanizmu pomniejszania podstawy obliczenia emerytury powszechnej o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych wobec osób urodzonych w latach innych niż rok 1953. Należy bowiem mieć na uwadze fakt, iż emerytura wcześniejsza wedle założeń twórców reformy emerytalnej z lat 90-tych miała mieć charakter wygasający i stanowiła swego rodzaju przywilej, pozwalający na przejście na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, przy zachowaniu prawa do emerytury powszechnej po osiągnięciu odpowiedniego dla niej wieku. Sytuacja taka doprowadziła do powstania pewnego mechanizmu, na którego istnienie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów podjętej dnia 28 listopada 2019 r., sygn. akt III UZP 5/19. SN zauważył, że przed wprowadzeniem do ustawy emerytalnej art. 25 ust. 1b obowiązywał mechanizm podobny do swoistego perpetuum mobile, tzn. im dłużej ubezpieczony konsumował składki, pobierając emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, tym większy stawał się wymiar jego świadczenia z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Zatem w sytuacji przechodzenia na kolejne rodzaje emerytury emeryt, który nie podejmował zatrudnienia, stawał się beneficjentem przyrostu świadczenia bez wkładu w postaci składek. Brak odliczenia pobranych emerytur wcześniejszych uprzywilejowywałby zatem tę grupę, w sposób nieuzasadniony uszczuplając przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz stanowiłby nadużycie solidarności w relacjach między członkami wspólnoty ryzyka, gdyż nałożono by na nią całą obowiązek sfinansowania wypłaty tej części emerytury w wieku powszechnym, która nie znajduje pokrycia we wcześniej wniesionym (zewidencjonowanym), lecz wydanym, tj. pomniejszonym o

kwoty pobranych emerytur wcześniejszych wkładzie ubezpieczonego, stanowiącym zasadniczy element podstawy obliczenia emerytury.

Nie mniej istotnym jest fakt, że uszczerbek, jaki poniosły osoby pobierające emeryturę wcześniejszą z roczników innych niż rok 1953, jest znacznie mniejszy niż ten poniesiony przez emerytów urodzonych w roku 1953.

Te wszystkie okoliczności przemawiają za tym, by rozwiązania przyjęte w projektowanej ustawie (UD204) pozwoliły na ustalenie wysokości emerytury powszechnej już bez stosowania art. 25 ust. 1b wobec osób z roczników innych niż 1953, a więc bez pomniejszania podstawy jej obliczenia o sumę kwot pobranych przez nie emerytur wcześniejszych, ale nie na takich samych zasadach, jakie znalazły zastosowanie wobec osób z rocznika 1953. Są to dwie różne grupy emerytów, które znalazły się w odmiennej sytuacji prawnej, poniosły inny jakościowo uszczerbek. Jak to zostało wyżej zaakcentowane, kobiety z rocznika 1953 nie miały możliwości zmiany konsekwencji decyzji podjętych w 2008 r., kiedy przechodziły na emeryturę wcześniejszą, a powszechny wiek emerytalny osiągały już wówczas, gdy art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej już obowiązywał, tj. od dnia 1 stycznia 2013 r., natomiast kobiety urodzone w roku 1954 powszechny wiek emerytalny osiągały w czasie, gdy przepis art. 25 ust. 1b obowiązywał już co najmniej od roku. Podobnie mężczyźni urodzeni w roku 1949, powszechny wiek emerytalny osiągnęli również w 2014 r. Dlatego też przepisy projektowanej ustawy proponują uwzględnienie opisanych okoliczności i zastosowanie pewnego rodzaju korekty przy ustalaniu wysokości emerytury powszechnej, zachowując możliwość jej ustalenia bez zastosowania mechanizmu pomniejszania.

W tym miejscu należy jednocześnie wyraźnie zaznaczyć, iż po zakończeniu procesu uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych w odniesieniu do projektowanej ustawy, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej toczą się prace analityczne nad uwagami i postulatami zgłoszonymi w trakcie tego procesu. O ostatecznym brzmieniu zaproponowanych przepisów zadecydują natomiast kolejne etapy procesu legislacyjnego, a w szczególności prace na szczeblu Parlamentu RP.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Eliza Wiśniewska

Dyrektor

Departamentu Ubezpieczeń Społecznych

/-podpisano elektronicznie-/